

המלצות לפסטיבל
'דוקאביב' עמ' 9

פועלי כל הארצות התאחדו!

זה הדדק

زو هديرخ ZO HADEREKH

גיליון 20 / 21 במאי 2025

אל תגידו "לא ידענו":

עמ': 3,
10, 4

עדויות מהטבח בעזה

סיפורו של

המשט

שהופצץ

עמ' 5

המבצע להרכבת התודעה

"הממשלה אישרה את מבצע 'מרכבות גדעון' לכיבוש רצועת עזה. חברי הקבינט ידעו מראש שהמבצע יידחה עד לסיום הביקור של הנשיא טראמפ במזה"ת. מדוע להודיע על מבצע צבאי, לפחות שבועיים מראש, וגם לדבר אותו עד דק, תוך ביטול אלמנט ההפתעה והגברת הסיכון לחיילים? נראה שאת נתניהו פחות מעניין מה ייצא לפועל מהתוכנית שאושרה בקבינט. מבחינתו, המבצע כבר מתגלגל בהצלחה. הכוונה למבצע התודעה שנועד לשנות את התוצאות העקביות בסקרים לפיהן יש רוב מוצק בציבור הישראלי לסיום המלחמה תמורת שחרור החטופים.

איתי מק, "העין השביעית", 11.5

דברים בשם אומרם

המשטרה ממציאה חוקים

"בדיון על החזרת סלולרי לחשוד, המשטרה הגישה כתב טענות ובו שני חוקים המבססים לכאורה את טענותיה. אך הסנגורים, עורכי הדין תמיר קלדרון ורמי זועבי, גילו: 'החוקים לא קיימים. זה מצ'אט-ג'י.פי.טי'. נציג המשטרה הודה וטען 'לטעות בתום לב', השופט אמר כי המשטרה ביזתה את עצמה: 'אם חשבתי שראיתי הכול ב-30 השנים על כס השיפוט – טעיתי'. מדובר במקרה שהתרחש במסגרת חקירה של יחידות להב 433 ומחוז חוף של המשטרה שבמהלכה נתפס מכשירו הסלולרי של אברהם מחאג'נה, שביקש את המכשיר בטענה כי החנות שלו נשדדה, ואין לו גישה אל מערכת האבטחה שלה ללא הטלפון".

נטעאל בנדל, "ווינט", 13.5

עסקי משפחת טראמפ הפורחים

"בשבועות האחרונים התנהלה מעין תחרות באירופה, ארה"ב והמזרח התיכון בין שני בניו הגדולים של נשיא ארה"ב דונלד טראמפ. נראה שכל אחד מהם מנסה להתעלות על השני בשעה שהם סוגרים שורה של עסקות עבור מיזמים משפחתיים, ומשתמשים בשמו וכוחו של אביהם כדי לעשות זאת. אותו מירוץ לכסף, שמצטבר לכדי מיליארדי דולרים, הוא חסר תקדים בהיסטוריה האמריקאית. במקרים רבים העסקות החדשות הללו יועילו באופן אישי לא רק לאחים, אריק טראמפ ודונלד טראמפ ג'וניור, אלא גם לנשיא עצמו. העסקות כוללות מלון יוקרה בדובאי, מגדל מגורים יוקרתי שני בעיר הסעודית ג'דה, שני מיזמי קריפטו שבסיסם בארה"ב, מגרש גולף חדש ומתחם וילות בקטאר, ומועדון פרטי חדש בווינגטון. 'אין שום דבר דומה לזה', אמר דאגלס ברינקלי, היסטוריון מאוניברסיטת בהתייחסו לניגודי האינטרסים הפיננסיים שעלו בקדנציה השנייה של טראמפ".

אריק ליפטון ודיוויד יפה-בלאני,

"ניו יורק טיימס", 4.5

המטוס הנשיאותי כנפי דוחה

"מדובר ככל הנראה במתנה היקרה ביותר שניתנה אי פעם לארה"ב ממדינה זרה - ממשל טראמפ מתכוון לקבל מטוס בואינג 747-8 מהמשפחה המלכותית של קטאר. המטוס יועמד לשימוש הנשיא טראמפ כ'איייר פורס וואן' החדש עד זמן קצר לפני סיום כהונתו, ולאחר מכן תועבר הבעלות על המטוס למוסד הספרייה הנשיאותית של טראמפ, כך עולה מדיווח באי.בי.סי. המתבסס על מקורות המעורים בהסדר".

"כלכליסט", 11.5

מכתבים למערכת

מחדל הטיפול במשבר האקלים

הדו"ח המקיף והחשוב של מבקר המדינה שפורסם באחרונה חושף את מחדליה של הממשלה הנוכחית, שלוקה בהכחשת מציאות קשה ומדחיקה את העובדה שמשבר האקלים הוא המשבר הקיומי הגדול ביותר הניצב לפתחה. כפי שעולה מהדו"ח, הזנחת התחומים הללו עולה לנו בחיי אדם, בעלויות כלכליות כבדות, ובחשיפה אסטרטגית לאיומים הולכים וגוברים.

דווקא על רקע ממצאים אלה, הנושאים המובאים להלן מדגישים את הפער בין מה שנדרש לבין מה שנעשה בפועל. כאשר מדובר בקרקעות מזוהמות, מדיניות הממשלה כיום קובעת בפועל כי הטיפול בזיהום יתבצע רק כאשר יש תוכניות לבנייה על הקרקע. מדובר בגישה בעייתית – המעדיפה קידום פרויקטים 'דל'ניים על פני דאגה לבריאות הציבור ולסביבה, ומובילה לעיכובים מסוכנים בטיפול בזיהום חמור ומתמשך. מדיניות זו חייבת להשתנות.

בד בבד, סוגיית החיסיון על פעילות קצא"א ממחישה כיצד העדר שקיפות פוגע ביכולת הציבור והרשויות להבין את ההשלכות הסביבתיות של פעילות עתירת סיכונים. שמירה על האינטרס הציבורי מחייבת ניהול שקוף, ביקורת אפקטיבית, ואיזון נכון בין שיקולים ביטחוניים לבין הזכות לבריאות ולסביבה בטוחה. פנינו לוועדת החוץ והביטחון של הכנסת בדרישה לבטל את צו החיסיון הגורף על פעילות קצא"א לקראת הארכתו הצפויה. הצו הוא שריד אנכרוניסטי למציאות משפטית שכבר נשתנתה.

מדובר בהגנה חריגה ובלתי מוצדקת, שאין לה אח ורע בקרב חברות ממשלתיות אחרות ואינה נובעת מצורך ביטחוני אמיתי. הארכת הצו תאפשר לקצא"א להמשיך לפעול הרחק מעין הציבור גם בנושאים רגישים לבריאות ולסביבה. אנו קוראים לוועדה לא לאשר את הצו במתכונתו הנוכחית, ולהבטיח שקיפות ופיקוח אפקטיבי על החברה.

נמשיך לדרוש טיפול שורש - חקיקתי, רגולטורי וציבורי, בנושאים המונחים לפתחה של הממשלה ומונחים גם לפתחנו כארגון. המשבר הסביבתי הוא עובדה קיימת, והדרך להתמודד איתו עוברת באחריות, בנחישות ובעיקר בשקיפות ובמחויבות כלפי הציבור.

עמית ברכה, מנכ"ל אדם, טבע ודין

ניתן לשלוח מכתבים למערכת באמצעות הדוא"ל
zohaderekh@gmail.com

או לחיבת דואר 26205 ת"א-יפו 6126102

פרידה מילדים שנפלו קורבן להפצצות הכיבוש בבית החולים הרפואי נאטר בחאן יונס, דרום רצועת עזה, 15 במאי (צילום: וואפא)

האו"ם על מתווה הסיוע ההומניטרי של ישראל ברצועה: כופה עקירה והופך הרעבה לכלי מיקוח

במה שנותר ממערכת הבריאות בעזה – למוות בקנה מידה כזה יש קול וריח שאינם מתפוגגים. כפי שתיאר זאת עובד בבית חולים, 'ילדים זועקים כשאנחנו מקלפים בד שרוף מעל עורם...' ועדיין אנחנו שומעים 'עשינו כל מה שיכולנו'.

אנו יכולים להציל מאות אלפים

"אנו יכולים להציל מאות אלפי שורדים. יש לנו מנגנונים קפדניים להבטיח שהסיוע שלנו יגיע לאזרחים, ולא לידי חמאס. אבל ישראל מונעת מאיתנו גישה, ומציבה את היעד של ריקון עזה מאוכלוסייתה לפני חייהם של אזרחים. מספיק גרוע שהמצור נמשך. אבל איך מגיבים כששרים ישראליים מתגאים בו? או כשהתקפות על עובדים ההומניטריים והפרות של זכויות היתר והחסינות של האו"ם נמשכות, בצד הגבלות על ארגונים בינלאומיים לא-ממשלתיים?"

פלטצ'ר ציין עוד כי מועצת הביטחון אימצה החלטות הדורשות מכל הצדדים לסכסוך לציית למשפט ההומניטרי הבינלאומי ולהגן על אזרחים, לרבות אנשי סגל ההומניטרי. תזכורת לכך שגם על ישראל מוטלות חובות ברורות מכוח המשפט ההומניטרי הבינלאומי. "על ישראל להתייחס לאזרחים באופן אנושי תוך שמירה על כבוד האדם שלהם. אסור לה להעביר בכפייה, להגלות או לעקור את האוכלוסייה האזרחית של השטח הכבוש. ככוח הכובש, עליה להסכים למתן סיוע ולאפשר זאת. ולכן, לכל מי שעדיין מעמיד פנים שיש לו ספק בכך, מתווה חלוקת הסיוע שישראל תכננה איננו התשובה. הוא מדיר רבים הלכה למעשה, לרבות אנשים עם מוגבלויות, נשים, ילדים, קשישים ופצועים".

מופע ציני ועלה תאנה

"עוד כופה המתווה עקירה נוספת, חושף אלפי בני אדם לפגיעה ויוצר תקדים לא קביל למתן סיוע, לא רק בשטח הפלסטיני הכבוש, אלא בעולם כולו. כמו כן, המתווה מגביל סיוע לחלק אחד בלבד של עזה, ומותיר צרכים אחרים, קשים ביותר, בלא מענה והופך סיוע לעניין המותנה במטרות פוליטיות וצבאיות. וחשוב מכל: הופך הרעבה לקלף מיקוח. זהו מופע ציני, הסחת דעת מכוונת ועלה תאנה לעור אלימות".

נמרוד עובד

"לתדרך אתכם שוב בעניין זה הוא משימה קודרת" – אמר טום פלטצ'ר, תת-מזכ"ל האו"ם לעניינים ההומניטריים ומתאם סיוע, בתחילת התדרוך שערך לחברי מועצת הביטחון על המצב ברצועת עזה (13.5). להלן קטעים מתוך הדיווח. "לפני שאתחיל, אבקש מכם להרהר, רק לרגע: מה נגיד לדורות הבאים כשנשאל אלה פעולות נקטנו לעצירת הזוועה שאנו עדים לה מדי יום בעזה במאה ה-21. זו שאלה שתוצג בפנינו, לעיתים בתדהמה, לעיתים בזעם – אבל היא תמיד תהיה שם, לשארת חיינו.

"בלי ספק נטען כולנו שהיינו נגד זה. אולי נאמר שפרסמנו הודעה? או שהאמנו שלחץ מאחורי דלתות סגורות עשוי לעבוד, למרות עדויות רבות מספור שההפך הוא הנכון? או אולי נעמיד פנים שסברנו שמתקפה צבאית ברוטלית יותר תגדיל את הסיכוי להחזיר את בני הערובה הביתה, בהשוואה למשא ומתן שהביא בני ערובה כה רבים הביתה? אולי יהיו מי שיסבירו שבעולם של עסקאות היו לנו סדרי עדיפויות אחרים. ואולי נשתמש במלים הריקות האלה: 'עשינו כל מה שיכולנו'."

פלטצ'ר פנה לעבר נשיא מועצת הביטחון ואמר: "ישראל כופה, במכוון ובמופגן, תנאים בלתי אנושיים על אזרחים בשטח הפלסטיני הכבוש. זה יותר מעשרה שבועות שדבר לא הוכנס אל עזה – לא מזון, לא תרופות, לא מים ולא אוהלים. מאות אלפי פלסטינים נעקרו בכפייה – שוב – ונדחקו למרחבים מצטמצמים, ובמקביל 70% משטחה של עזה נכללו באזורים שישראל הפכה לבעלי אופי צבאי או שהוחלו עליהם פקודות עקירה.

"כפי שתסביר עמיתתי מארגון המזון והחקלאות, לכל אחד ואחת מ-2.1 מיליון הפלסטינים ברצועת עזה נשקפת סכנה של רעב המוני. אחד מכל חמישה בני אדם ניצב בפני הרעבה. אף שאתם מימנתם את המזון שיכול היה להציל אותם."

לדברי פלטצ'ר, בתי החולים הספורים ששרדו איכשהו הפגזות כורעים תחת העומס. אנשי הסגל הרפואי ששרדו איכשהו מתקפות רחפנים וצלפים אינם עומדים בקצב של נפגעי הטראומה ושל התפשטות המחלות. "רק היום הופגז בית החולים האירופי בח'אן יונס – שוב – ודווח על מספר גדול אפילו יותר של נפגעים מקרב אזרחים. אחרי שביקרת

מאות אלפים גורשו מצפון הרצועה

על מנת לעקור בכפייה את תושביה, ולכפות עליהם להגר לכל מדינה בעולם שתסכים לקבלם, נכתב בפנייה. "נאמר את המוכן מאליו: יצירת תנאי מחייה שאינם מאפשרים הישרדות, חירות וכבוד, והכפפת אזרחים אליהם עד שיאמרו כי רוצים הם לעזוב – אינן תוכנית ל'עידוד הגירה מרצון' אלא תוכנית לעקירה ולגירוש כפויים – טרנספר וטיהור אתני של שטח הרצועה. עקירה פנימית כפויה של תושבי הרצועה לתוך 'מחנה ריכוז', הרעבתם, מניעת גישה לסיוע רפואי ולמים נקיים ונקיטת מדיניות תקיפה המנוגדת לדיני הלחימה המינהגיים, אסורות ועולות כדי פשע מלחמה ופשע נגד האנושות", הדגישה האגודה לזכויות האזרח.

60 שנה ל'זו הדרך'

האקדח מעזה על שולחן המטבח

הצעת החוק שתאפשר למאבטחים לשאת נשק גם מחוץ לשעות העבודה אושרה בכנסת בקריאה שנייה ושלישית בשבוע שעבר (6.5). כבר בדו"ח ועדת רונן בשנת 2018, התריעה תמר שוורץ, מנכ"לית העמותה "רוח נשית", מפני הפצת נשק חם ללא פיקוח, והמליצה על פתרונות בטוחים יותר שלא מסכנים חפים מפשע. ב"רוח נשית" טוענים מזה שנים שהפצת הנשק, שגברה בצורת ניכרת תחת שלטון ממשלת הימין וביוזמת השר איתמר בן גביר, גורמת לאלימות במשפחה, לעלייה בסיכון לתאונות ירי בקרב ילדים ובני נוער ולפגיעה קשה בתחושת הביטחון במרחב הביתי והציבורי.

במאמר שפרסמה ביולי 1991 גינתה מי שהייתה עורכת "זו הדרך", תמר גוז'נסקי, את התופעה המובילה ל"בנאליות של הרצח ולבנאליות של החרושים ואף השנים שקדמו לרצח". גוז'נסקי התייחסה בדבריה לרצח ב-30 ביוני 1991 של החיילת עינב רוגל בקיבוץ שער הגולן. הרוצח, גלעד שמן, היה מיודד עם הצעירה ואף התכוון להינשא לה. אביה של עינב, סיפר ששמן נהג להכותה ולהשפילה, וזאת בידיעת מפקדיה בצבא. "רבים ידעו שגלעד מכה את עינב ומשפיל אותה, הוא גם ניסה לדרוס אותה ואת הוריה, אך איש לא הגיש תלונה למשטרה. ריחמו על גלעד משום שבתקופה שהתעלל בעינב הוא עמד לדין באשמת הריגתה של נערה פלסטינית בת 16, שלפי כתב האישום נורתה למוות בעת שישבה על גג ביתה בעזה". "אינני יכולה שלא לראות את הקשר העמוק בין שני המקרים – נערת משלמות בחייהן כתוצאה מנורמות האלימות הנהוגות בשטחים הכבושים והמועברות לישראל, ומיחס סלחני לפשעים המבוצעים בשטחים, המתגלגל ליחס סלחני כלפי מי אשר 'רק מרביץ' לצעירה יהודייה", הדגישה גוז'נסקי מעל דפי "זו הדרך" לפני 34 שנים.

שמן הורשע ברצח עינב רוגל באמצעות ירי אקדח לרקתה, לאחר שמיאנה לשוב למערכת יחסים זוגית עמו. הוא הגיע לקיבוץ, נכנס לחדרה, ובעודה ישנה ירה בה. שמן ריצה עד כה יותר כ-34 שנות מאסר מתוך 36 השנים שקצב לו נשיא המדינה. בדצמבר 2023 החליטה ועדת שחרורים בבית הסוהר צלמון לקבל את בקשתו והורתה על שחרורו המוקדם. אך כעבור חודשיים הפך בית המשפט המחוזי בנצרת את החלטת ועדת השחרורים וקבע כי שמן ריצה את מאסרו עד תום.

כוחות הכיבוש גירשו בכפייה בימים אחרונים לפחות כ-300 אלף תושבים מצפון הרצועה לעיר עזה, והרסו לחלוטין או באופן חלקי כאלף יחידות דיור – נאמר בדיווח של סוכנות הידיעות וואפא. זאת, בעקבות החלטה של הקבינט הביטחוני (5 במאי) לבצע את התוכנית לפינוי מרבית שטח רצועת עזה מאזרחיה, לכנסם בשטח ייעודי באזור רפיח, ולחלק סיוע הומניטרי רק בשטח זה. על פי התוכנית, פינוי האזרחים יאפשר לצבא להסלים את הלחימה ביתר שטחי הרצועה.

מפרסומים בתקשורת ומהתבטאויות של שרים בקבינט עולה כי מטרת התוכנית כוללת גם "עידוד הגירה", כלומר טרנספר, של התושבים אל מחוץ לרצועה, וכיבוש לצמיתות של האזורים שיתפנו ואשר בהם יתנחלו ישראלים. תצלומי אוויר של הנעשה ברצועה, כמו גם דיווחי הארגונים ההומניטריים הפועלים ברצועה, מלמדים כי ההכנות המעשיות להוצאת תוכנית זו לפועל כבר החלו. במקביל נקראו התושבים הפלסטינים, באמצעות הרשתות החברתיות, לפנות לגורמים צבאיים אם ברצונם לעזוב את הרצועה.

בתגובה להחלטה, פנתה האגודה לזכויות האזרח לראש הממשלה בנימין נתניהו, לשר הביטחון ישראל כ"ץ ולרמטכ"ל בדרישה שהקבינט יחזור בו מהתוכנית. בפנייה התריעה עו"ד רעות שאער, מנהלת היחידה לזכויות האדם בשטחים הכבושים, כי התוכנית מפרה שורה ארוכה של עקרונות יסוד במשפט הבינלאומי, ובהם האיסור על תפיסת ריבונות על שטחים בכוח, האיסור על הרעבה וענישה קולקטיבית, והאיסור על עקירה כפויה של אוכלוסייה אזרחית.

עוד ציינה שאער כי התוכנית אינה עונה לצורך ביטחוני קונקרטי כמו השבת חטופים או הכרעת חמאס, וכי מפרטי ההחלטה שפורסמו ומהצהרות שרים לאורך חודשי המלחמה עולה בבירור, כי העקירה של כשני מיליון תושבי רצועת עזה אינה זמנית, אלא חלק מתוכנית "למחוק את כל אשר ברצועת עזה וללישב את הרצועה בהתנחלויות לאחר טיהור אתני של האוכלוסייה המקומית".

בפנייה מתוארים המחסור החמור במזון, במים, בקורת גג ובשירותי בריאות ברצועת עזה, וההגבלות הקשות שמטילה ישראל על הכנסת סיוע הומניטרי. "ישראל מודיעה עתה על כוונה לעשות שימוש בתנאי החיים המחרידים שיצרה ברצועה

שוטרים תקפו מפגינים נגד המלחמה בגבול הרצועה

שוטרים התנפלו בראשון (18.5) באלימות על מפגינים נגד המלחמה שצעדו מתחנת הרכבת של שדרות לעבר הגבול עם הרצועה. מאות צעדו לעבר הגדר בקריאה להפסקת המלחמה, הכיבוש וההרעבה, ולדברי המשטרה "נרשמו ניסיונות לחסימת כבישים". עשרה מפגינים נעצרו, ביניהם אחד מראשי תנועת עומדים ביחד, אלון-לי גרין. העצורים שוחררו למעצר בית לאחר יומיים. בקריאה להצטרפות להפגנה נכתב: "זו שעת חירום. בתוך שעות וימים, סמוטריץ', בן-גביר ונתניהו עומדים לשלוח עשרות אלפי חיילים לכבוש את עזה, להרעב עוד ילדים, להרוג עוד אזרחים פלסטינים, לגרש עוד משפחות, ולהקריב את חיי החטופים ואת הביטחון של כולנו בשביל להתנחל ברצועה".

ראיון עם פעילה שהשתתפה במשט שהופצץ סמוך למלטה

לשבור את המצור הימי

על צלם האנוש שלנו מול כוחות הרשע הממשיכים להרוס את העולם ולהחריבו.

מאז החלה הפעילות של תנועת חירות לעזה והמשטים ב-2008, אף לא אחת מהספינות לא הצליחה לשבור את המצור הימי הישראלי ולהגיע לחופי עזה. אולי צריך להפנות את הסולידריות עם תושבי הרצועה לאפיקים אחרים?

המשטים שלנו גרמו במשך השנים למדינת ישראל להשקיע מאמצים שלא ייאמנו כדי למנוע מאיתנו להגיע לעזה: מאמצים דיפלומטיים, לוחמה בירוקרטיה, חבלה בספינות בעודן בנמל המוצא, מבצעים צבאיים - שנראים יותר כמו פעילות פיראטית בלב ים. זכור ההרג של פעילי שלום על הספינה מאווי מרמרה לפני 15 שנה. בדרך כך על בידניו להוכיח שהספינות שלנו מאיימות על הכיבוש וזו סיבה טובה להמשיך. רבים מהמשטים התקיימו בזמן שרצועת עזה סבלה ממוות איטי תחת הסגר והפעולות שלנו הביאו את המצב הבלתי-נסבל הזה לתשומת לב עולמית.

כיום, כשאנו עדים לרצח עם המתועד יומיומית ברשתות החברתיות, אנחנו חייבים לעשות מאמץ מיוחד לדחות מכל וכל את הקבלה של האלימות חסרת המעצורים של ישראל כעובדה שאין לערער עליה. לא בשמנו, לא כשאנחנו יכולים לצאת נגדה בגופנו.

הזכרת קודם שחילים מיחידת עילית של הצבא הישראלי תקפו ב-2010 ספינות שהובילו סיוע לעזה וגרמו למותם של תשעה פעילים. האם אינך חוששת לחייך או לחיי חבריך בהפלגות לכיוון הרצועה?

אנו מודעים לא רק לאלימות שהופנתה כלפי הפעילים שלנו. אנו עדים לפשעים נגד האנושות שמבצעים כוחות הכיבוש בפלסטין כבר עשרות שנים, וביתר שאת ב-19 החודשים האחרונים. לומר שאין לנו חששות יהיה שקר וחוסר הכרה במציאות. אבל כשאני חושבת על ההיסטוריה האנושית, על אנשים שפעלו כדי לבטל את העבדות, על חסידי אומות העולם בתקופת השואה ודוגמאות רבות אחרות, ברור לי שבלי נכונות להקריב משהו, לסכן את עצמנו, אי-אפשר לחולל שינוי. יותר מכל המניע שלי הוא לשמור על צלם האנוש שלי. אני חייבת לפעול נגד חוסר הצדק המשווע שהוא מהות התנהלותה של מדינת ישראל.

מהו המסר שלך לפעילים בישראל המתנגדים לכיבוש, לאפרטהייד ולרצח העם ברצועת עזה?

אני עוקבת מרחוק אחרי הפעילים ומודעת בכאב לעובדת היותם מיעוט מבוטל. אני מאחלת להם כוחות להמשיך ולמחות וגם מקווה שימצאו דרכים יצירתיות להסלים את המאבק. הם פועלים בחברה המסרבת להסתכל במציאות בעיניים והתפקיד שלהם לא יכול להסתכם בחשיפת הפשעים. הימצאות בשטח דורשת פעולה ישירה. אני מזמינה אותם לקרוא תיגר על המצור היבשתי ולהביא בעצמם מים ומזון לפלסטינים בעזה; להיות חוצץ אנושי בין כוחות הכיבוש ומיליציות המתנחלים לבין הפלסטינים בגדה. אולי הגיע הזמן להיות פרטיזנים ולחבל במערכת המוות כדי להציל חיים.

זוהר רגב, ברלין

בתחילת החודש הופצצה ספינה שלקחה חלק במשט של קואליציית החירות ונשאה על סיפונה סיוע הומניטרי לעזה. מל"ט הפציץ את הספינה מול חופי האי מלטה. דיווחים ברשתות הבינלאומיות הגדירו זאת כפעולה ישראלית. השבוע שוחח 'זו הדרך' עם פעילה שהייתה במשט בעת ההתקפה.

מה בדיוק קרה בעת שמל"ט תקף את הספינה שהובילה סיוע הומניטרי לרצועת עזה?

קואליציית משט החירות מארגנת פעולות בלתי-אלימות הקוראות תיגר על הפשע נגד האנושות שמהווה הסגר שמטילה ישראל על רצועת עזה כבר למעלה מ-18 שנים. בנובמבר 2023 התחלנו לתכנן משט נגד רצח העם ונגד ההרעבה המוחלטת של הפלסטינים בעזה. שלוש ספינות היו אמורות לצאת מטורקיה באפריל 2024. לחץ של ישראל ושותפותיה לפשע גרם לכך שמשט זה נעצר בנמל. אחת הספינות ששמה קונשיינס (מצפון) חיכתה חודשים ארוכים באיסטנבול, עד ששביתת שבת בשער הנמל, שארכה 150 יום, הובילה לקבלת אישור לצאת לדרך. הספינה עברה בין היתר בנמלי יוון ובאיטליה, אך לא יכלה לעגון במלטה. לכן חיכתה במים בינלאומיים, במרחק 14 מיילים ימיים מהחוף, לפעילים מ-20 מדינות שונות שנאספו ועמדו להצטרף לאלה שכבר היו על הספינה. המעבר תוכנן ליום שישי, 2 במאי.

כחצי שעה לאחר חצות הפציץ מל"ט את הספינה פעמיים בהפרש של שתי דקות. הפגיעה הייתה בקדמת הספינה וגרמה נזק לגנרטור ושריפה. לקריאת SOS ששודרה נענו כלי שיט קרובים. אבל הפעילים שהיו על הספינה דיווחו שקשר הרדיו שלהם שובש, וכי הם שמעו בקשר מישהו שהתחזה להם ואמר שאין צורך בעזרה. לאחר מכן הגיעה ספינת גרר. אבל במקום לסייע בכיבוי השריפה, אנשיה קראו לצוות לנטוש את הספינה הפגועה. הצוות המשיך בניסיונות לכבות את השריפה בכוחות עצמו, תוך פציעות לאנשי הצוות. רק לאחר כשלושת רבעי שעה, הפעילה ספינת הגרר את זרנוק כיבוי האש שלה כדי לסייע לצוות הספינה הפגועה. בקשת הספינה לעגון במלטה סורבה בידי הרשויות עד עתה, למרות שבמקרים של קריאת חרום בלב ים קיימת חובה לספק נמל בטוח.

בישראל מוצג הניסיון לשבור את המצור הימי על עזה כ"מזימה טורקית" או כ"מזימה של חמאס". מהן המטרות של הפעולה ומי עומד מאחוריה?

קואליציית משט החירות היא ארגון גג בינלאומי, חברות בו קבוצות ממדינות רבות, ביניהן שבדיה, ארה"ב, גרמניה, אוסטרליה, ברזיל ועוד. המטרות של הפעולות הבלתי-אלימות שלנו הן סיום המצור על רצועת עזה והבטחת זכויות האדם של הפלסטינים, לרבות חופש התנועה שהכיבוש הישראלי שולל מהם. המסר שלנו לפלסטינים בעזה (ובגדה המערבית) הוא שהם אינם לבד, שלעולם לא נשלים עם הניתוק שלהם מיתר האנושות. המסר שלנו לממשלות של המדינות מהן אנו באים ולקהילה הבינלאומית כולה הוא שכל עוד הן לא מקיימות את חובותיהן לפי החוק הבינלאומי, אנחנו כחברה אזרחית נמשיך לפעול ולשט. המסר שלנו לאנשים ברחבי העולם הוא שיש אפשרות לעשות משהו. זו חובתנו לנצל את החופש היחסי ממנו אנו נהנים כדי לשמור

טקס הסטודנטים לציון הנכבה המתמשכת, 14.5 (צילום: זו הדרך)

סיפור הנישול של הסבים שלי

אני רוצה לחזור ולהשלים את סיפורו של סבי יוסף – הטנטורי. סיפור חייו של סבי הסתיים לפני שנתיים, אך הוא מלווה אותי עד היום. משאלתו עליה סיפרתי לכם התגשמה. ביום ככל הימים, לפני שנתיים, יצא סבי להליכה על חוף טנטורה – והגורל החליט להגשים לו את משאלתו האחרונה. סבי מת מהתקף לב בחוף טנטורה, אחרי שסיים לטייל, נשם את האוויר של טנטורה ושבע מיפי נופיה.

סיפורו של סבי יוסף הוא אמנם סיפור עצוב, אך אני, כנכדתו, לא הייתי מאחלת לו שום גורל אחר. הוא נולד בטנטורה ושב אליה. איך אוכל לאחל משהו אחר למי שהיה תמיד שר על טנטורה "את הלב שלי באהבתך מילאתי. תתעטפי בריסי ותשני בשלום. וכמו את אדמתך לא אהבתי ולדמי את שווה". שני סבי המשיכו לפורידים, שהייתה עבורם מקום מבטחים. אך סיפורי לא מסתיים שם.

ישראל, בדרכיה הפושעות, ניסתה ועדיין מנסה למחוק כל מה שפלסטיני. מלחמת ההשמדה נגד עמנו בעזה עדיין נמשכת. מאז תחילתה נוספו סיפורים רבים לסיפורי הנכבה – יותר מ-70 אלף סיפורים. מעל במה זו אני רוצה להבטיח לסבי ולעמנו הגיבור הנאחז במולדתו בעזה, כי נשמור את סיפוריכם ונספר אותם כדי לשמר את הזיכרון. הם יהיו התשובה לכל ניסיון להפרידנו מעמנו ומזכותו לשיבה ולשחרור.

ומשום שאנו עם גאה, עיקש וחי, מצאתי בסיפורי עקירתנו המשפחתיים את סיפורו של פלסטין. סבי יוסף הגשים את משאלתו ונפטר בחוף טנטורה כפי שביקש. אני מצאתי את מעין אג'זם ושתייתי ממימיו, ופגשתי את שכנתי מאג'זם בדרך המאבק. אך הדרך עודנה ארוכה. הסטודנטים הפלסטינים, וכל עמנו שנשאר במולדתו, מבטיחים שנמשיך בדרך זו עד הסוף – עד השחרור, השיבה והמדינה הפלסטינית.

אנו כאן על מנת להישאר, ואם אינכם מסכימים – שתו את מי הים. נשמור על צל התאנה והזית ונזרע מחשבות, כמו שמרים בבצק, בקור רוח ובלב בוער. אם נהיה צמאים, נסחט את הסלע, ואם נהיה רעבים, נאכל את האדמה. אנחנו לא נעזוב. כאן יש לנו עבר, הווה ועתיד.

פאטמה מוחסן

מתוך דבריה בטקס לציון הנכבה המתמשכת, 14.5, כיכר אנטין אוניברסיטת תל-אביב, אדמות שייח' מוניס

איוב, מוחסן, דסוקי וכנאענה. אלה שמות משפחתיים, ממקומות שונים בפלסטין ההיסטורית. בעולם מקביל, בו הנכבה לא הייתה מתרחשת, הייתי גדלה באג'זם, הכפר של משפחת אבי, והייתי מבלה כל סוף שבוע בבית סבי, מול החוף בטנטורה. הייתי אמורה להיות בת הכרמל, ואף על פי שגם עכשיו אני בת הכרמל ומישור החוף, זה מסובך הרבה יותר... אני זוכרת את הגיל בו התחלתי לראות את ההבדל בין סביי. אחד היה הולך לאג'זם, היום כרם מהר"ל. השני היה יורד ברגל כל בוקר לחוף טנטורה, ואני הייתי מתלווה לשניהם בטיליהם.

אינני יודעת כיצד לספר לכם את הסיפור הזה. הדבר הנכון ביותר הוא שאספר לכם אותו כפי שהוא. סבי, יוסף, הוא ניצול טבח טנטורה. הוא היה בן שש בזמן הטבח, כאשר ראה את אהוביו נהרגים, ונאלץ גם לקבור חלק ממשפחתו במו ידיו. משפחתו כולה קבורה תחת הריסות הכפר. כיום בשטח זה קיים חניון למבקרים בחוף שניתן לו השם "חוף דור".

סבי לא היה מאלה שמדברים ומשתפים את סיפור עקירתם. הוא היה מאלה שחיו את הטרגדיה בשקט ובכאב. עד גיל מסוים לא הייתי מסוגלת להבין את ההתעקשות שלו לבקר כל יום בחוף הים. עד שיום אחד סיפר שיש לו משאלה אחת בחיים – למות על חוף טנטורה. סבי לא המשיך במשאלתו, ולא אמר שברצונו להיקבר בחוף טנטורה, זאת כיוון שידע ששכבה עבה של אספלט מפרידה בינו לבין משאלתו.

סבי מהצד השני, חסן, היה פלאח שאהב את אדמתו. הוא לימד אותנו לאהוב את האדמה כמוהו ולהנות מליקוט זעתר, חוביזה וכל מה שמעניקה לנו האדמה הטובה. הוא נהג לתאר את אג'זם כגן עדן, בו נובעים מעיינות זכים. למרות שנעקר והתגורר בכמה מקומות מאז היום הארור, בעין חוד או במקום מגורי הנוכחי פורידים, השם אג'זם נשאר תמיד על שפתיו. הוא היה מפאז אותו עד כדי כך, שאם אחד מנכדיו היה מגלה פיקחות או כישרון, סבי היה אומר לו בגאווה גדולה: "אתה באמת ג'זמאוו".

למרות הסיפורים השונים, שני סבי הרגישו את הכאב שבאובדן אדמה וראו את אהוביהם מתים מול עיניהם. ישראל גזלה לא רק את האדמה ואת חייהם של מי שחיו בה, היא גם גזלה מהם את חלומות ומשאלות, היא גזלה מהם את החיים.

עיתונאי, סופר, פרשן ספורט ואיש שמאל עקבי

חיים ברעם

העיתונאי, הסופר, הפובליציסט, פרשן הספורט ואיש השמאל העקבי חיים ברעם הלך לעולמו בשבוע שעבר, 13 במאי, ביום הולדתו ה-84. ברעם, בנו של השר לשעבר משה ברעם ואחיו של השר לשעבר עוזי ברעם, הניח אחריו את אשתו השנייה מימי ואת ארבעת ילדיו. בשנים האחרונות התמודד ברעם עם מחלה מורכבת.

יליד ירושלים, החל ברעם את דרכו העיתונאית בסוף שנות ה-70 בשבועון "העולם הזה" בעריכתו של אורי אבנרי. הוא שימש בו כתב פרלמנטרי ובנוסף כתב מדור לעניינים בינלאומיים, "עולם קטן", בעל קו אנטי-אימפריאליסטי בולט. בנושאי כדורגל כתב ברעם בעיקר על קבוצות הכדורגל הירושלמיות ועל כדורגל אנגלי וספרדי. זאת, במקביל לפעילותו בכתב העת "במרחב" שערך ופרסם יחד עם מקסים גילן. בשנת 1990 עבר למקומון "כל העיר" הירושלמי.

ברעם היה אוהד ידוע של קבוצת הפועל ירושלים, ובטורו ב"כל העיר" פרסם מאמרים בנושאי פוליטיקה וכדורגל ירושלמי, אנגלי וספרדי. באותו עשור החל ברעם לעבוד גם כפרשן כדורגל ברשות השידור. לימים היה מעורב בהקמת קבוצת הפועל קטמון ירושלים הנמצאת בבעלות אוהדיה. עם הקמת המגזין האינטרנטי "הגדה השמאלית" בשנת 2002, החל לפרסם מאמרים גם באתר זה. מדי שבוע היינו ממתנינים לטורו – תמיד נשכני וגדוש מידע. ערב סגירת האתר בספטמבר 2018 פורסם הטור האחרון שכתב ברעם בכותרת "אחריו המבול", שהוקדש לראש העיר ירושלים ניר ברקת, כעת שר הכלכלה בממשלת הימין הקיצוני.

מאמרו של ברעם החל במילים: "ראש עירנו ניר ברקת יצא סופית מן הארון. תמיד חשבתי שהוא איש ימין מובהק שאין לו תקנה, ועתה גם מגיניו לשעבר התפכחו מהאשליות על אודותיו. הוא חבר לבנימין נתניהו, ושואף לקושש קולות במרכז הליכוד לקראת הבחירות לכנסת הבאה". ניתן לעיין במאות המאמרים פרי-עטו באתר "הגדה שמאלית" הקיים עד היום ברשת.

ב-2018 התבקש שלא לפרסם פובליציסטיקה על "נושאים שנויים במחלוקת" בטורו ב"כל העיר". הוצא לחופשה ללא תשלום מהעיתון במרס 2020, ובאותה שנה הודיע על עזיבתו. במשך שנים רבות הביע ברעם את תמיכתו בתנועת חד"ש והיה בין הנואמים המרכזיים באסיפות בחירות של החזית.

"ישראל, שנטשה אפילו את היומרה להיות סוציאל-דמוקרטית, אימצה לעצמה את כל דפוסי ההתנהלות של הימין האמריקאי, את האתוסים שלו ואת השיטה החברתית, ולזה הוסיפה רשלנות וסדרי ממשל קלוקלים מתוצרת עצמית. זה שילוב בין הניכור החברתי, קידוש הפערים הכלכליים והאמונה המיסטית בכוחות השוק", כתב ב"גדה השמאלית" ב-2008. ב-2004 פרסם את ספרו "אדום, צהוב, שחור", בו תיאר את חייו בשנות ה-50 של צעיר ירושלמי שכל עולמו הייתה הפועל ירושלים.

עם מותו פרסמה חד"ש הודעת השתתפות בצער המשפחה והפעילים הירושלמים. בקבוצתו הפועל ירושלים הספידו: "נפלה עטרת ראשנו. האדמו"ר האדום הראשון – איננו עוד".

אפרים דויד

אסיר אושוויץ ויו"ר ועד עובדי רשת שופרסל במשך שנים

מרדכי פריינד

באופן מקרי אך סמלי, נסתיימו חייו של מרדכי פריינד ב-9 במאי, יום הניצחון על גרמניה הנאצית. פריינד נולד ב-1927 בפולין. בן 12 נכלא עם אביו במחנה הריכוז אושוויץ. בשל קומתו הגבוהה טעו הנאצים בגילו, וניצלו אותו ואת אביו כעובדי כפיה שמספר סידורי קועקע על זרועותיהם. כשהצבא הסובייטי שחרר את אסירי אושוויץ ב-27 בינואר 1945, היה פריינד כבן 18.

בריאיון למקומון בפתח-תקווה סיפר פריינד: "אני זוכר את עצמי עומד ליד גדרות אושוויץ, מתבונן בחיילי הצבא האדום רצים לעברי. מישוהו מהם הביא לי משהו לאכול. את הרגע הזה לעולם לא אוכל לשכוח".

אביו נפטר זמן קצר לאחר ששוחררו מאושוויץ ופריינד הנער יצא לחפש את קרוביו. במחנה עקורים בגרמניה מצא כמה מהם, אך לא הסכים להגר איתם לארצות-הברית. במחנה העקורים הכיר את דב שילנסקי, בוגר מחנה הריכוז דכאו ולימים יו"ר הכנסת. האחרון שכנע אותו להצטרף לבית"ר, ובמסגרת תנועה זו הגיע לארץ ב-1948.

בראשית שנות ה-50 הצטרף למפ"ם, ויחד עם סיעת השמאל שפרשה ממפ"ם הצטרף למק"י ב-1954. לימים נבחר לתפקיד מזכיר סניף מק"י בפתח-תקווה וכיהן כנציג חד"ש במועצת פועלי פתח תקווה.

עם בואו לארץ עבד בעבודות מזדמנות בסלילת כבישים, במחצבות ובבנייה. אך כמנהיג עובדים התגבש במהלך 31 שנות עבודתו בחברת שופרסל.

בדברים שנשא בוועידה ה-17 של מק"י (1972) אמר, בין היתר: "במקום עבודתי ברשת שופרסל, בו עובדים 700 איש, נבחרתי כמזכיר הוועד בפעם השנייה, תוך ידיעה ברורה של העובדים שאני פעיל קומוניסטי. נבחרתי למרות החזית שנוצרה בין הנהגת ההסתדרות לבין המעבידים למנוע את בחירתי, תוך שימוש בשיטות אנטי-דמוקרטיות פסולות: איומים, לחץ ופיתויים".

"באספת פועלים שהוקדשה לבחירת ועד עובדים, קיבלתי, למרות הפעילות נגדי שניהלו המעבידים, נציגי ההסתדרות וועד העובדים הקודם – 96% מקולות הפועלים. עצם בחירתי עודד וליכד את הפועלים וכך הוקם גרעין נאמן של עובדים בעלי השקפות שונות במקום העבודה. כתוצאה מהישג זה, התחילו הגרעין וציבור העובדים להיאבק למטרה שהייתה לכאורה בלתי-אפשרית – הקמת ועד ארצי במקום 16 ועדים נפרדים", הוסיף.

עוד הדגיש: "העובדים התעודדו ונוכחו לדעת, כי הקומוניסטים לא נרתעים מפני קשיים, וכי בפעולה מאוחדת ללא מקרתיות יכולים להשיג הישגים".

מרדכי פריינד נישא לשרה ונולדו להם שלוש בנות. לאחר שהתאלמן נשא לאישה את שולמית, אמונית ניצולת שואה.

למרות הקשיים הרבים עמם התמודד בחייו הארוכים, היה מרדכי אופטימי מטבעו.

הייתה לו אמונה עמוקה בכוחם של העובדים ובסוציאליזם כעתיד האנושות. גם כשהיה בגיל מופלג, רעם קולו וחיוך לא מש מפניו. כך נזכור אותו.

תמר גוז'נסקי

ספרו החדש של אורי ורטמן מקונן על נפילת ההגמוניה של מפא"י

אובדן דרך: כן קרסה מפלגת העבודה

רבים. קסמן של מפלגות המרכז החדשות היה טשטוש אידיאולוגי והחלפת המנגנון המפלגתי הוותיק בניהול היי-טקי שמזוהה עם נתניהו וכולל סקרי דעת קהל רבים, כנסים פומפוזיים, הצהרות חלולות וקביעת הרשימות לכנסת בידי היו"ר ואנשיו. האין זה מזכיר את יאיר לפיד ונפתלי בנט מ"ברית האחים" (2013)?

ספריו של הסוציולוג הישראלי לב גרינברג: "וההסתדרות מעל הכל" (1993) ו"שלוש מדומיין שיח מלחמה" (2007), משלימים את החלק החסר בספרו של ורטמן. הם חושפים גורמים פוליטיים וכלכליים מוסדיים שגרמו לקריסתה הבלתי נמנעת של העבודה. בשל בחירתם האומללה של רבין ופרס בניאור ליברליזם כלכלי ובשל הצהרותיו של אהוד ברק בדבר "אין פרטנר פלסטיני" הייתה העבודה לסרח עודף בפוליטיקה הישראלית. מפלגות המרכז החדשות שקמו מצאו זירה פוליטית זמינה. אותן מפלגות מרכז הקימו לא פעם ממשלות עם נתניהו וסייעו לו בחיזוק שלטונו המתמשך. מפלגות המרכז הן אלה שהובילו אותנו לממשלת נתניהו השישית הקיצונית והמופקרת ביותר מכל ממשלותיו, שהמיטה וממיטה אסונות רבים.

מפלגת העבודה ייצגה את הזרם המרכזי בחברה הישראלית מתקופת המנדט ועד שלהי שנות ה-70 של המאה שעברה. בשורות המפלגה היו בשעתו מאות פעילים ואנשי ציבור, אשר רבים בחרו בה לכנסת, על אף עסקנותה הידועה לשמצה. למרות שלא הייתה מעודה מפלגה סוציאליסטית, כינתה עצמה "מפלגת פועלים". זו הייתה מפלגה ניצית בהיבט המדיני (מלחמות הכיבוש 1956 ו-1967). אמנם מנהיגיה רבין ופרס יזמו באופן מהוסס תהליך של שינוי מדיני, אך לזה לא היה המשך לאחר שרבין נרצח (1995).

משל להתפרקות מאידיאולוגיה

התרסקותה של מפלגת העבודה היא משל למפלגה שהתפרקה מאידיאולוגיה ומפוליטיקה סוציאל-דמוקרטית. לביקורת שמותח ורטמן על הפיכתה של העבודה למפלגת שמאל אין שחר. הניסיון של העבודה לדבר בשם מרכז פוליטי מדומיין הוא שהכשיל אותה שוב ושוב. העבודה טענה שהיא מבטאת מיינסטרים ישראלי, אך לא היו לה בו מוקדי כוח. הדיבור על מיינסטרים ישראלי התמצה בנוסטלגיה לעבר.

לא בכדי הייתה העבודה בשיאה בתחילת שנות ה-90 אז בחרה, אם כי בהיסוס, בפתרון שתי המדינות על אף איומים קשים מצד הימין. ממשלת רבין השנייה אף חתמה בשלב מסוים על הסכם פוליטי עם חד"ש. תהליך דומה ייתכן היום אם מפלגות שבאופוזיציה לממשלת הימין יובילו יחד תוכנית לסיום המלחמה ולהשכנת שלום.

הבעיה היא, בין היתר, שרבים במחנה הפוליטי ששמאלה לממשלה עסוקים במלנוכיה ובנוסטלגיה ולא בשינוי פני החברה הישראלית ובמאבק פוליטי-רעיוני עיקש ובהקמת התארגנויות פוליטיות חדשות שלטווח הארוך ישנו את החברה ואת המפה הפוליטית הישראלית. חייבים להפסיק את המלחמה, אך לא די בכך. חיוני לשכנע את הציבור בסיכוי שישנו לפתרון שתי המדינות, ישראל ופלסטין. על מפלגת הדמוקרטים בראשות יאיר גולן להחליט אם פניה לשותפות עם מפלגות מרכז-ימין או עם מפלגות שוחרות שלום ושוויון.

זוהר אלון

ספרו החדש של אורי ורטמן (נכדו של משה ורטמן שהיה ח"כ מטעם מפא"י), חוקר במכון "המרכז לאסטרטגיה רבתי ישראל" ומרצה באוניברסיטת דרום ויילס - "התרסקות: מפלגת העבודה 1992-2024" מתאר את תולדות מפלגת העבודה ב-30 השנים האחרונות. הספר הוא במידה ניכרת כתב קינה על אובדן מפלגה שסבו מילא בה תפקיד מרכזי. כך נכתב בפתח הדבר לספר: "סיפורה של מפלגת העבודה הוא אחד הסיפורים העצובים ביותר בפוליטיקה הישראלית".

המחבר שואל: "האם הסיבה לקריסת מפלגת העבודה אכן טמונה בהתמוטטותו של תהליך אוסלו, שהמפלגה הייתה מזוהה עמו? או אולי מפלגת העבודה קרסה מפני שהציבור הישראלי זו ימינה בדעותיו בעוד היא שברה שמאלה?". אך לדעתי הסיבה לקריסה איננה שהציבור זו ימינה בדעותיו אלא שמפלגות המרכז-שמאל התפרקו מערכיהן ומנכסיהן.

הספר מתחיל בימיה הטובים האחרונים של מפלגת העבודה, בבחירות 1992, אז זכתה בלא פחות מ-44 מנדטים (מספר לא יאמן של מנדטים בהשוואה לימינו). זאת 15 שנים לאחר שהתאוששה מההפסד הצורב בבחירות 1977 למפלגת הליכוד בראשות מנחם בגין ואיבדה את בכורותה בפוליטיקה הישראלית. היו אלה ימיה הסוערים של ממשלת רבין השנייה שחוללו שינויים בחברה הישראלית אך הסתיימו ברצח רבין ובהפסד צורם בבחירות 1996. ממשלת נתניהו הראשונה קמה אז הודות ליתרון זעום על יריבו שמעון פרס. נתניהו, כזכור, לקח חלק בהסתה נגד רבין, אם כי כיום הוא מתנער מכך.

החלק הארי של הספר עוסק בדינמיקה הפנים-מפלגתית שהובילה לקריסתה ולהיעלמותה: קרבות פוליטיים מתוקשרים, תככים ומזימות. שמה של מפלגת העבודה הפך שם נרדף לסיאוב פוליטי ולסכינאות במידה רבה בגלל ראשיה. יו"רים רבים הובילו את מפלגת העבודה בין שנת 2000 עד לסופה של המפלגה ב-2024 עם הקמתה של מפלגת הדמוקרטים בראשות יאיר גולן. זו מחקה את מרצ והעבודה יחדיו. מדוע ראשי מפלגת העבודה היו כה פזיזים ונחרצים? נדמה כי יצר הנקמנות הכריע את המפלגה.

מפלגות המרכז לא הוכיחו את עצמן

קריסתה של מפלגת העבודה הייתה פנימית וחיצונית כאחת. העבודה התנתקה מהחברה הישראלית והחברה הישראלית התנתקה ממפלגה שאיבדה את דרכה המדינית והכלכלית. ניסיונותיה של העבודה להמציא עצמה מחדש עלו שוב ושוב בתווה והציבור התרחק ממנה, או אולי נכון יותר לומר - מהדינמיקה הפנים-מפלגתית הרעילה. מנהיגיה התפרו לכל עבר והקימו התארגנויות פוליטיות זעירות. חלקם עזבו את הפוליטיקה, ואחרים - כמו חיים רמון - הצטרפו לעליהם של נתניהו נגד מערכת המשפט. המפלגות היורשות - מפלגת עם אחד של עמיר פרץ שהוקמה ב-1999; מפלגת קדימה שקמה ב-2006; וסיעת עצמאות של אהוד ברק שהוקמה ב-2011 - לא הוכיחו את עצמן. גרוע מכך, הן הזיזו את המפה הפוליטית ימינה.

אם כך, שתיים מהסיבות העיקריות לקריסת העבודה הן: 1. הכשלת תהליך אוסלו שחולק לשני חלקים (אוסלו א' ואוסלו ב') ונמתח על פני חמש שנים (מדינת פלסטין, לפי ההסכם, הייתה צריכה לקום בשנת 2000); ו-2. הקמת מפלגות מרכז (קדימה ב-2006 ויש עתיד ב-2013), ששאבו ממנה מצביעים

ארבע המלצות לפסטיבל דוקאביב

אדריכלים, מתכנני ערים ותושבים פלסטינים, פורש סרטה של אילון סיפור מרתק של עיר שנבנית תוך כדי מחיקה. כמו-כן מסקרנים שלושה סרטי סטודנטים מסם שפיגל - בית ספר ליצירה קולנועית: "אחרי ספירת הקולות", בבימויו של אמנון הלבנסברג, על בחור צעיר עם מצלמה שלא מצליח להישאר אדיש נוכח ניצחון הימין הקיצוני בבחירות; "לא בבית", בבימויה של רעות בן שושן, על נוס, עובד תאילנדי במשתלה בדרום; ו"זהות זמנית", סרטם של מיכאל ענוג ורוני לוי על בית ספר בדרום תל-אביב בו לומדים ילדים מבקשי מקלט. הסרט חושף שאלות לגבי זהותם ועתידם המעורפל.

"המברחים"

"המברחים" (ישראל 2025, 80 דקות), בבימוי טוני קופטי ויניב ברמן, מספר את סיפורו של מישל אלרהב, בעל חנות ספרים ובית קפה "יאפא" ביפו. אלרהב מבקש מאחיינו, מפיץ הסרטים טוני קופטי, להיכנס איתו לשותפות בעסק, וכך לחשוף אותו לקושי בהשגת הספרים בשפה הערבית בישראל. קופטי יוצא לחקור גם מה קורה עם לימודי השפה הערבית הספרותית במערכת החינוך הישראלית ולאן נעלמו הספרים שהיו בספריות ביפו לפני הנכבה ב-1948.

יוסי אבו

שבוע שיר / בעריכת לריסה מילר

* / שירלי אברמי

פעם אבא לקח אותי אתו לשדה
בתנאי שְׁאֲתִנְהֶג יָפָה
קִטְפָתִי (עוד הָיָה מֵתֵר) נְקִיקִים וְסִיפָנִים
וְהוּא בְּמִקְצָרָה קָצֵר, וְרָאשׁוֹ בְּעֵנָנִים
וּפְתָאוֹם אוֹתִי כְּמַעֵט דָּרָס
עָצֵר אֶת הַטְּרָקטוֹר וּמִמָּשׁ כָּעֵס
אִם לֹא תִזְהָרִי לֹא אֶקַּח אוֹתָךְ יוֹתֵר
לֹא תִצָּאִי, תִּשְׁאַרִי בְּחָצֵר
אֲז עוֹד לֹא הִבְנֵתִי שְׂכָךְ בְּכָפֶר דּוֹאגִים
שִׁישׁ דְּכָרִים שְׂעֵבֹרִם אֵין לָהֶם מָלִים
שֶׁלֹּא יוֹדְעִים לְדַבֵּר דְּאָגָה אוֹ עֶצֶב אוֹ פֶּחַד
שֶׁעַל הַפֶּל מִתְגַּבְּרִים בְּיָחַד
וְהִלְחֹד כָּלֵל אֵינוֹ קִים
גַּם מִהוֹרִיָּהֶם הֵם לֹא קָבְלוּ חֲבוּק שֶׁל דְּאָגָה
מְעוֹלָם

פסטיבל דוקאביב 2025 יוצא לדרך השבוע. המהדורה החדשה של פסטיבל הסרט התיעודי הוותיק תתקיים בין 22 ל-31 במאי בסינמטק תל-אביב וברחבי העיר. במסגרת הפסטיבל יוצגו יותר מ-100 סרטים דוקומנטריים מהארץ ומהעולם ובכללם 36 סרטים ישראליים מקוריים חדשים. תתקיים סדרת אירועים שתכיל מפגשים עם יוצרים מובילים והקרנות מיוחדות וכן יוענקו פרסים לסרטים המצטיינים. להלן ארבע המלצות של מערכת "זו הדרך".

"שוטינג"

סרטה של נטעלי בראון "שוטינג" (ישראל 2025, 80 דקות), מספר שלושה סיפורים החושפים את הממד האתי האפל בקשר שבין הממסד הצבאי הישראלי לתעשיית הקולנוע בארץ. בסרט: מלחמה ששוחזרה לצורך הפקת סרט קולנוע גרמה למנוסה של תושבי כפר ברמת הגולן שתחת כיבוש ישראלי (ר' צילום); נשק הושתל בביתה של משפחה פלסטינית בירושלים המזרחית לצורך בימוי סצנת אקשן; ואיש אביזרים וכלי נשק מתגלה כמי שמתמודד עם עברו במלחמות. הטרילוגיה בוחנת את ההיבטים האתיים של מעשה השחזור ואת האופן שבו אחיזת המיליטריזם בחברה הישראלית משחיתה גם את הקולנוע.

"מר אף אחד נגד פוטין"

סרטם של דייוויד בורנשטיין ופאבל טלנקין (דנמרק וצ'כיה, 2025, 90 דקות) מתייחס להכרזתו של נשיא רוסיה ולדימיר פוטין ערב יציאתה של רוסיה ל"מבצע צבאי מיוחד" – הפלישה לאוקראינה: "לא המפקדים הם אלה שמנצחים במלחמה, אלה המורים". אולם פאשה טלנקין, מורה בעיירה תעשייתית בהרי אורל ואחראי הווידאו בבית הספר, מפרש את דבריו של הנשיא אחרת. תוך ניצול ההנחיות החדשות, הוא מתעד בסתר את התעמולה, הלאומנות השוביניסטית והמיליטריזם לקראת גיוסם התודעתי של התלמידים, ואת הדילמות המוסריות איתן מתמודדים המורים המבקשים לפעול בהגינות. מחשש לביטחונו, פאשה מתכנן בריחה מסוכנת. זה מבט נדיר ולא מצונזר על אזרח מן השורה שבוחר לקיים את צו מצפונו ולסרב למלחמה ולכיבוש.

"חוק האבן"

הבמאית דנאי אילון עוסקת ב"חוק האבן" (ישראל וקנדה, 2024, 84 דקות) בבנייה ברחבי ירושלים לאחר כיבוש השטחים ב-1967. השימוש באבן בבניית מבנים התקבע כצו עוד בימי המנדט הבריטי, עיצב את פני העיר תוך שהוא הופך לכלי של שליטה ושל ניכוס היסטורי. מה שנראה כמאמץ לשמור על אופייה הייחודי של העיר, נחשף בסרט כתשתית לאסטרטגיה של סיפוח העיר המזרחית הכבושה, שליטה מרחבית וגזל קרקעות. באמצעות חומרי ארכיון וראיונות עם

גובר הלחץ לעצור את הטבח

כי 44 בני אדם נוספים נהרגו בהפצצות במהלך הלילה. מקורות רפואיים הוסיפו כי עדיין ישנם קורבנות לכודים תחת ההריסות, או מונחים בדרכים, אך צוותי ההצלה וההגנה האזרחית אינם מצליחים להגיע אליהם.

בראשון (18.5) נהרגו לפחות 140 פלסטינים, רובם נשים וילדים, בהפצצות נרחבות שביצע צה"ל באזורים שונים ברצועה. לפי הדיווחים בסוכנות הידיעות וואפא, כמחצית מההרוגים נפגעו בעיר עזה ובצפון הרצועה. לפי עדי ראייה ודיווחים בכלי תקשורת פלסטיניים, הופגזו אזורים מאוכלסים בצפיפות, בהם שכונות מגורים ואוהלים במחנות עקורים.

רשת אן.בי.סי. דיווחה השבוע כי ממשל טראמפ מגבש תוכנית לגירוש מיליון מתושבי רצועת עזה ללוב. לפי הדיווח, המסתמך על חמישה מקורות המעורים ביוזמה, אם לוב תסכים לקלוט את העזתים היא תקבל מיליארדי דולרים של כספיה שהוקצאו בעבר. המקורות ציינו כי ישראל מעודכנת במגעים בין ארה"ב ללוב וכי טרם הושגה הסכמה לתוכנית.

הפגנת ענק בגבול עזה

יום שישי 23.5 | 12:00 | כיכר סעד, מחסום נחל עוז

שותפות השלום

מתנגדים למלחמת ההשמדה

שבת 24.5 | 16:00 | כיכר אלעיון, אום אל-פחם

כולנו העיר

לא למגדלי הטייקונים

מפגש ציבורי בעקבות הגשת הערר על

תוכנית הבניה בכיכר אתרים

יום חמישי 22.5 | 18:30 | כיכר אתרים, ת"א-יפו

חד"ש

הפגנה ארצית נגד המלחמה וההרעבה ולציון 58 שנות כיבוש

יום שבת 31.5 | חיפה

שרי החוץ של 22 מדינות ובהן צרפת, גרמניה, בריטניה, קנדה, יפן ואוסטרליה, קראו השבוע לישראל להפסיק את המלחמה בעזה ולאפשר מחדש וללא דיחוי את כניסת הסיוע ההומניטרי לרצועת עזה תחת פיקוח האו"ם וארגוני הסיוע הבינלאומיים. בהצהרה משותפת שפרסם משרד החוץ הגרמני נמסר כי האו"ם והארגונים ההומניטריים "אינם יכולים לתמוך" במנגנון החדש לחלוקת סיוע בעזה שהנהיגה ישראל. ממשלת בריטניה הודיעה בשלישי (20.5), כי היא צפויה להקפיא באופן מיידי את המו"מ להסכם שכר חופשי עם ישראל. במקביל, הזהירו נשיא צרפת וראש ממשלת קנדה כי לא יעמדו מנגד מול "המעשים המבישים" של ממשלת ישראל בראשות בנימין נתניהו ברצועת עזה. הם רמזו כי ינקטו "צעדים ממשליים" אם ישראל לא תפסיק את המתקפה ולא תאפשר את כניסת הסיוע ההומניטרי.

בתוך כך, מניין ההרוגים במתקפה שמנהלים כוחות הכיבוש הישראליים נגד רצועת עזה מאז 7 באוקטובר 2023 עלה ל-53,486. מספר הפצועים עומד על 121,398 – כך נמסר ממקורות רפואיים ברצועה. על פי הנתונים, מאז חידוש המתקפה ב-18 במרס, לאחר הקרסת הפסקת האש, נהרגו 3,340 בני אדם נוספים ונפצעו 9,357. בשלישי (20.5), בעקבות ההפצצות והתקיפות הרציפות של כוחות הכיבוש, הגיעו לבתי החולים ברצועה 136 הרוגים, בהם 11 גופות שהוצאו מההריסות, וכן 364 פצועים. עוד נמסר באותו בוקר

השבוע לפי איתי בנימיני

zoha.org.il

זו הדרך ברשתות החברתיות

וואטסאפ

טוויטר

פייסבוק

אינסטגרם

טלגרם

